

Examenul de bacalaureat național 2019

Proba E - b)

Limba și literatura maghiară maternă

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Variantă 1

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

- Se punctează oricare alte formulări/ modalități de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă fracțiuni de punct. Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea punctajului total acordat pentru lucrare la 10.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

a. A költemény műfaji sajátosságai

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. a dal könnyedsége, zeneisége, ismétlések variációi, természet és ember harmóniája, E/1. személyben való megszólalás, személyesség, közvetlenség; tiszta rímek, ritmusváltó sorok: 8,8,6,7 szótagúak, a rövidebb sorok felgyorsítják a tempót: játékosság, útonlevés csodaélménye; a kérdés reflektív, filozofikus gondolatisága stb.),

értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

b. A lírai én cselekvései, magatartásformái – képek

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. az úton levés toposza, a világban való létére, pillanatnyiságára reflektálás, az emberi lét értelmére rákérdezés, sztoikus, az élet - halál összetartozását, elfogadó magatartás; szél, köd, felhő, erdő, őz – szimbolikus jelentései; a szerető titokkal való azonosítása, a metaforikus kép értelmezése stb.),

értvényes, csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

c. Az ismétlések típusai, szerepe

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. szó-, sor-, szakaszismétlések; szerkezet-meghatározó, variációk, a lírai én élethez való viszonyának a játékosságát, a pillanat szépségeit, örömeit, de egyszerűségét, illékonyágát tudomásul vevő, elfogadó magatartását fejezi ki stb.),

értvényes, csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

d. A vers hangneme

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. szubjektív, személyes, vidám, tréfás; váratlan ritmusváltással, szokatlan fordulattal, felkiáltással is érzékelteti a pillanatnyi megállást, a világra való rácsodálkozást, elmélkedést stb.),

értvényes, csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat

5 pont

összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat 4 pont,
helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont,
logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 2 pont,
töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 1 pont.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

a. Információk azonosítása a szövegben (pl. lelkes, feljegyzéseket készít, inkább vásárol könyvet, mint könyvtárból veszi ki stb.) **3 pont**

b. A szövegbeli zárójelek szerepe: három példa kiemelése (3 pont), **magyarázat**

(pl. önironikus, kritikai, önreflektív közbevetések, megjegyzések 3 pont) **6 pont**

c. Az érzelemkifejező, felhívó (és/vagy poétikai, stilisztikai) kommunikációs funkciók megnevezése (2 pont), **indoklás** (4 pont) **6 pont**

d. A tartalmi követelmények betartása **5 pont**

A beszámoló követelményeihez való igazodás **5 pont**

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás **5 pont**

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

a. a választott epikus mű műfaji sajátosságai

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Jókai*: társadalmi, romantikus regény, lineáris, előre haladó történetalakítás, kalandos epizódok, váratlan fordulatok, metonimikus és metaforikus összefüggések; szervezőelve az ellentét, két világ, az arany és ember kettéhasadása; regény kezdete és zárata – cselekményszervező elem; elbeszélő mindentudó, szubjektív, szemtanú;

Móricz: Tragédia: realista-naturalista novella, klasszikus novellaszerkesztés szabályai, lineáris, metonimikus történetvezetés, életkép, a külső történések elindítják a belső folyamatokat, részletezés, tárgyilagos elbeszélői hang, irónia;

Sárarany: paraszt-, társadalmi, egzisztenciális regény, példázat: az önmegvalósító, önteremtő Ember története, sárrá és arannyá hasadása; ellentétező technika, nyílt – zárt tér, évszaktoposz cselekményszervező szerepe: nyár – tél; elbeszélői és szereplői szólások keveredése, szabad függő beszéd;

Kosztolányi: klasszikus modern, lírai novella, egy villamosút leírása, alcím ironizáló, ellentétező jelzős szerkezet, utazásmotívum: társadalmi beilleszkedés útja; metaforikus olvasatot megelőlegező, a halál végpontjából tekint az életre; önértelmezés; két elbeszélői hang, visszatekintő nézőpont),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

b. a társadalmi érvényesülés lehetőségei

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Jókai*: az arany ember motívumának jelentései; a Vaskapunál hajóbiztosként a természet erőivel küzd, bizonyítja rátermettséget, önfeláldozó, okos, furfangos, becsületes voltát, romantikus véletlenek irányítják sorsát: Ali Csorbadzsi kincse által Komáromban a társadalom erőivel kerül szembe, sikeres, pozitív tulajdonságai segítik; mindent elér, mégsem boldog; az arany és ember szembekerülése, vívódásai; menekülése a Senki szigetére; társadalmi szerep helyett a természeti ember értékeit választhatja, Krisztyán Tódor szimbolikus halála által; a karrierépítés kudarca, a pénz torzító szerepe;

Móricz: Tragédia: K. J., zsellérparaszt: szegénységből való kitörés vágya, éhsége jelképes, dühe, konok elhatározása feladattá, életcélá alakul: irreális, naturalisztikus, megvalósíthatatlan; kudarcának okai: magányosan küzd, kommunikációképtelen, agresszív, tudatalatti ösztönök, gyermekkori traumák, elpazarolt energiák, gondolkodás hiánya, groteszk halál;

Sárary: T. D. önteremtő, önmegvalósító ember típusa, a siker útja: öröksége, újít, földszerzés fokozatai, vágyai határtalanok, munkaszeretet, érvényesülés minden színtéren; a tragikus bukás okai: magányosan küzd, a nők kettős szerepe életében; határok átlépése, lépcső motívum, isteni erő, gög, ösztönei, indulatai visszahúzó, önpusztító erők, gyilkosságok, mindent elveszít, Erzszi szerepe; a sár és arany motívuma;

Kosztolányi: villamosút – életút, küzdés tere, az egyén társadalmi beilleszkedésének állomásai, útját a véletlen szerencse, a szándékos helyezkedés, a taktika befolyásolja, az ablakülés megszerzéséért vívott harc a lét beszűkülését is eredményezi, a kivételes, szép pillanatok elszalasztását, otthontalanság, idegenség, magány; megérkezés, az utazás célja: az élet értelméhez való eljutás, a végességhez mérve válhat hitelessé stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszádra 1 pont.

c. a jellemábrázolás eljárásai

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. **Jókai:** ellentétezés, egytulajdonságú, pozitív és negatív hősök, romantikus véletlenek szerepe, sors és jellem összefonódása, eszményítés, túlzás, belső monológok, vívódó hős, szubjektív elbeszélői szólam;

Móricz: Tragédia: ellentétezés, beszélő név, cselekedetek, gesztusok ismétlődése, ösztönlét, beszűkült tudatállapot;

Sárary: szereplőket egymás nézőpontjából látjuk, drámaiság, villanásszerű felismerések; realista, naturalista emberkép; ellentétezés, paraszt - úr, parasztok közti rétegződés; nő - férfi ellentét – szimbolikus térhasználat; csökkent értékű nyelvhasználat, naturalista, vulgáris kifejezőmód, kommunikációhiány;

Kosztolányi: egyes szám első személyűség, két elbeszélői hang: az elsődleges elbeszélő szerepe, hogy másodlagos elbeszélőként megnevezze Estit, aki szereplője is a visszatekintő nézőpontból elmesélt történetnek; ellentétezés, egyén és tömeg viszonya, csoportreakciók, gesztusok; ironia, sorsszerűség, magányos harc, nyelvhasználat, széttartások, parodisztikus viszony stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszádra 1 pont.

d. egyén és társadalom értékrendje közti viszony

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz, a témát meghatározó sajátossága 5 pont

(pl. **Jókai:** T. M., a főszereplő kezdőállapota: összhangban van önmagával és a társadalommal: elismerik bátorságát, előrelátó furfangját, sikereit; fordulópont: önvád és a felismerés: a pénz, a társadalmi megbecsülés, rang nem teszi boldoggá sem őt, sem Tímeát; meghasonul önmagával, a világgal, hűtlenné válik, az arany és az ember kettéhasadásának tragédiája, felismerése, szenvedése pozitív, megtisztító; záróállapot: újrakezdés lehetősége, visszatérés a természeti ember értékeihez; mellékszereplők sorsában is megmutakozik a kapitalista társadalom személyiségtorzító hatása; a romantikus regényben a negatív szereplőknek bukniuk kell, a pozitívak menedéket kapnak;

Móricz: Tragédia: látszólag az egyén, K. J. értékei bizonyulnak negatívnak: I. érzellemmel kapcsolatos értékek: míg környezete vidám, szorgalmas, bőbeszédű, ő komor, lusta, szótlan; családját nem szereti; agresszív; önmegvalósításának kudarca beszűkült tudatállapotából is fakad; társadalomkritikai nézőpont: az anyagi és szellemi szegénység, nyomor iránti társadalmi közöny, ugyanakkor a gondolkodásra képtelen egyén tragikuma, a kilátástalanságból fakadó indulatok felszabadulása;

Sárány: T. D. értékei pozitívak: mindaddig, amíg az önteremtő, gondolkodó ember értékei; ellentétbe kerül közösségével: hagyományos paraszti mentalitás – a modern gondolkodással, a paraszti sors a Karay grófok gőgjével; ösztönei, indulatai, agresszív viselkedése visszahúzó erők, normasértővé válik, átlépi emberi határait, a társadalom és az isteni törvények szerint is buknia kell, az otthon, a nő, akit megtagadott, a megtartó erő;

Kosztolányi: a megszülető egyén küzd a beilleszkedésért, s közben hasonul a körülötte levő világhoz; a társadalom rideg, gépies világ, gyűlölet köti össze az embereket egymással, különállását hangsúlyozza stb.),

értvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,

részben értvényes, kifejtett válasz *3 pont*,

részben értvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,

kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat **5 pont**

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása *5 pont*,

összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek *részleges* betartása *4 pont*,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat *3 pont*,

helyenként töredezett gondolatmenet, *helytelen* fogalomhasználat *2 pont*,

töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.